

รายชื่อบาน การเฝ้าระวังโรค ประจำสัปดาห์

WEEKLY EPIDEMIOLOGICAL
SURVEILLANCE REPORT

รายงานผู้ป่วย Kala-azar	269
รายที่ 4	
การศึกษาพาหะของโรค Kala-azar	270
รายงานการค้นหาผู้ป่วยมาลาเรีย	277
มกราคม 2529	
สถานการณ์โรค	280

การสอบสวนโรค

รายงานผู้ป่วย Kala - azar รายที่ 4

(Case Report : Kala - Azar)

ผู้ป่วยชายไทยคู่ อายุ 29 ปี อาชีพรับจ้าง ภูมิลำเนาอยู่ที่ตำบลอ้อมน้อย อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร ได้เดินทางไปทำงานในประเทศคูเวต ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม 2526 ถึงวันที่ 22 ตุลาคม 2527 และพักอาศัยอยู่ในประเทศไทยจนถึงปัจจุบัน ผู้ป่วยสบายดีมาตลอดจนกระทั่งเมื่อปลายเดือนพฤศจิกายน 2528 ผู้ป่วยเริ่มมีอาการไข้สูง หนาวสั่น ต่อมาเบื่ออาหาร คลื่นไส้ อาเจียน อ่อนเพลีย ซีด และผอมลง ได้ไปรับการรักษา จากคลินิกหลายแห่งและทางไสยศาสตร์ แต่อาการไม่ทุเลา ในที่สุดเข้ามารับการรักษาที่ โรงพยาบาลวชิรพยาบาล กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2529 และแพทย์รับไว้รักษา ในโรงพยาบาล ตรวจร่างกายแรกพบว่ามีไข้ อุณหภูมิ 39.8 องศาเซลเซียส ชีพจร 100 ครั้ง/นาที ทายใจ 32 ครั้ง/นาที ความดันโลหิต 100/70 มิลลิเมตรปรอท น้ำหนัก 45 กิโลกรัม ซีด ตาไม่เหลือง บวมที่ขาทั้งสองข้าง ปอดและหัวใจปกติ ดับคลำได้ 1 นิ้วมือ ได้ขยายโครง ม้ามคลำไม่พบ ตรวจเลือดพบฮีมาโตคริต 23 % เม็ดเลือดขาว 1,500 เซลล์/ ลูกบาศก์มิลลิเมตร เป็นนิวโทรฟิล 50 % ลิมโฟไซต์ 45 % อีโอซิโนฟิล 2 % โมโนไซต์ 3 % ได้รับการรักษาด้วย PGS 12 ล้านยูนิต/วัน และ Gentamicin 240/ มิลลิกรัม/วัน แพทย์ ได้เจาะไขกระดูกเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2529 เพื่อส่งตรวจ ผู้ป่วยเห็นว่าอาการไม่ดีขึ้น จึงกลับบ้านในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2529 ก่อนที่จะทราบผลการตรวจไขกระดูก ต่อมาเมื่อแพทย์ ตรวจไขกระดูกพบ intracellular amastigotes (leishman - Donovan bodies) จึงได้ติดตามผู้ป่วยกลับมาการรักษาอีกในวันที่ 6 มีนาคม 2529 แพทย์รับไว้รักษาใน โรงพยาบาลและให้การรักษาด้วย Sodium Antimony Gluconate (Pentostam)[®] ขนาด 10 มิลลิกรัมต่อน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัมต่อวัน ขณะรายงานผู้ป่วยมีอาการดีขึ้นมาก น้ำหนักตัวจาก 38 กิโลกรัมในวันที่ 6 มีนาคม 2529 เพิ่มขึ้นเป็น 46 กิโลกรัมในวันที่ 8 เมษายน 2529

วิจารณ์ รายงานผู้ป่วย Visceral Leishmaniasis รายที่ 4 ของประเทศไทย มีอาการแสดงแตกต่างจากตำราแพทย์ โดยที่ผู้ป่วยรายนี้ไม่พบตับโตมากหรือม้ามโตมาก ซึ่งตามปกติโรคของ Reticuloendothelial Cell ควรจะมี hyperplasia มาก แต่การที่มีไข้สูงเรื้อรัง น้ำหนักลดมาก ผิวลำมากขึ้น และประวัติเคยทำงานอยู่ในประเทศที่มีการระบาดของโรค ช่วยให้วินิจฉัยโรคได้ง่ายขึ้น คาดว่ามีชาวไทยที่กลับจากทำงานในประเทศเหล่านี้อีกหลายหมื่นคนซึ่งอาจจะติดโรคนี้กลับมาแพทย์และผู้ปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยพึง เฝ้าระวังโรคนี้โดยเฉพาะในกลุ่มคนที่มีประวัติเคยทำงานอยู่ในถิ่นที่มีการระบาดของโรค

ผู้รายงาน พญ. เสาวณี ชูติพงศ์ นพ. สมนึก เจษฎาภักทรกุล
พญ. แสงอรุณ กุลประดิษฐ์
โรงพยาบาลวิชัยพยาบาล

บทความ

การศึกษาพาหะของโรค Kala azar Entomological Study on Kala azar Vectors.

ตามที่กองระบาดวิทยา ได้รับรายงานว่ามีผู้ป่วยด้วยโรค Kala azar (Visceral Leishmaniasis) เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลต่าง ๆ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2528 จนถึงปัจจุบัน รวม 4 ราย เป็นชายทั้งหมด และทุกคนมีประวัติเคยไปทำงานในประเทศแถบตะวันออกกลางมาก่อน ผู้ป่วยรายแรกมีอาการมาจากต่างประเทศ ส่วนรายต่อ ๆ มามีอาการหลังจากกลับมาอยู่ในประเทศไทยแล้ว ระหว่างที่ป่วยหรือระหว่างที่อยู่ในระยะพักตัวของโรค ผู้ป่วยรายที่ 1 พักอยู่ที่หมู่บ้านใกล้สี่แยกหลักสี่ ถนนวิภาวดีรังสิต เขตบางเขน ก.ท.ม. (1) ผู้ป่วยรายที่ 2 พักอยู่ที่บ้านหมู่ 1 ตำบลโป่งแดง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา (1) ผู้ป่วยรายที่ 3 พักอยู่ที่หมู่ 6 ตำบลสระพัฒนา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม (2) และผู้ป่วยรายที่ 4 พักอยู่ที่หมู่บ้านในเขตตำบลอ้อมน้อย อำเภอกะทู้ม้วน จังหวัดสมุทรสาคร

กองระบาดวิทยา ได้ออกไปทำการสำรวจ Sandflies (Phlebotomus) ซึ่งเป็นพาหะของโรคนี้บริเวณรอบบ้านผู้ป่วยและคอกสัตว์ โดยใช้เครื่องดักแมลง (Light trap) จำนวน 3 - 5 เครื่อง แขนงไว้เหนือพื้นดินประมาณ 2 ฟุต ตั้งแต่เวลา 18.00 - 06.00 น. แล้วเก็บแมลงมาแยกชนิด ได้ทำการดักแมลงบริเวณรอบบ้านผู้ป่วยรายที่ 1 ระหว่างวันที่ 24 - 26 ธันวาคม 2528 รายที่ 3 เมื่อวันที่ 11 - 15 มีนาคม 2529 และรายที่ 4 เมื่อวันที่ 14 - 15 เมษายน 2529 แต่ไม่ได้ทำการสำรวจและดักแมลงที่บริเวณบ้านผู้ป่วยรายที่ 2